

sabre», cançó publicada per Bertran i Bros (*Cansons y Follires recollides al peu de Montserrat*, 1885, 38).

¹ El DAg. cita d'un doc. mall. de 1478 «dues xerpes d'argent» entre la joieria ornamental de la Verge de Lluc: devia ser algun cas espars de manlleu de la forma en el francès antic, com a nom d'un objecte semblant al del virrei. Recordem que modernament també s'usa de vegades *eixarpa* com a terme de moda femenina, si bé més aviat deixant-ho en grafia francesa. — ² En definitiva és, doncs, el mateix mot tractat a l'art. ESCRIPIA del DCEC/DECH, al qual pertany aquest mot dialectal castellà i l'oc. ant. *escripa/esquirpa* 'sarró de pescador', 'de pelegrí'; article al qual bastarà remetre per a diverses qüestions més relatives als parents llunyans. Afegim-hi al que en dic allà, que en aquesta forma més autòctona s'usa fins al gascò de l'alt Comenge, entrada de la V. d'Aran (a Melles), *üa skérpa* «panier de pêche», *ü skérp* «panier», ALGc. III, 708, «esquerpo: gline» a St. Gaudens (Dupleich).

Xarpa 'grapa', V. *arpa* (i DCEC IV, 850a22-24); 'beneita', de *xarxa*, *xarxó* (XARXA), contaminat per mots com *mòpia*, *xarpa*, (*ei*)*xarpar* *Xarpada*, d'*eixarpar* (ARPA), contaminat per *xarpa* 'grapa' *Xarpar*, -at, V. *eixarpar* (ARPA) *Xarpellar* 'eixarcolar', i *xarpell* 'caveguell': formes locals, resultant d'*eixartell*, -ellar, per confusió amb *àrpiès*, *eixarpar* i *eixarcolar*

XARPELLERA 'teixit groller que s'usa per enfardar', més antigament SERPELLERA, i avui també ARPILLERA; mot germà del fr. *serpillère* i oc. *serpelieira*, i també arag. ant. *sarpillera*, port. *serapilheira*, cast. *harpillera* (més tardans i potser manllevats); del mateix radical són els cat. ant. (*en*)*serpellar*, *eixerpellar*, 'enfardar', 'tapar confusament', oc. ant. *serpelar* id., fr. ant. *sarpe(il)lage* 'enfardament, empackat'; l'etimologia de tot plegat no és ben certa, però és versemblant que es vagi derivar del ll. *σῆρπιτύλος* 'referent als joncs, fet de jonc', que partint de la noció 'fet a manera de cove o cabàs' passés a designar embolcalls com els de les bales o paques; problema no resolt del tot, perquè s'hi compliquen encara mots com l'oc. mod. *serpilho* 'parrac' i els fr. ant. *desserpillié* 'esparacat, esfutratat' i *desserpillier* 'robar, espoliar, deixar despullat', que tot reforçant la idea en alguns aspectes hi podrien suscitar entrebancs o escrúpols. □ 1.ª doc.: *sarpayera*, 1256.

«... Fateor me recepisse ... 8 canis et tribus palmis stamnis fortis ... cum *sarpayera*»¹ 'declaro haver rebut vuit canes i tres pams d'estamfort ... amb [coberta de] xarpellera', en un doc. de Vic de 1256. «Totes *serpeleres* grosses, e cordes grosses d'aver-de-pes —axí com són d'espert e de palma e de datilers— hon són les esportes del pebre; e altres *serpeleres* grosses d'avers-de-pes, e caxes de sucre e bótes de sucre e cofins de verg<u>es: totes deven ésser del hoste, part la reva; mes no neguna *serpelera* ni sac de lin ni de cànem ni de lana, ni cabàs doble de Terragona», Reva de Perpinyà, a. 1284 (p. p. Alart, RLR IV, 376; de nou

en Docs. L. Cat., 84); l'amo de l'«hostal» o 'alfóndec' on es mercadejava els «havers» pesants, a part de cobrar la reva, es quedava per a ell el cordam i l'enfardament dins el qual li havien portat la mercaderia, a condició que fossin xarpelleres de material groller (però no les fetes de lli o d'altres textures valuoses).

Després se seguix trobant sovint en doc. rossellonesa: «6 cortinas de tela, --- tres *sarpilleres* --- duos tors de *sarpilera* ---» a. 1307 (RLR IV, 380). L'InvLC dóna cita de dos altres docs. de 1307, en l'un dels quals figura *sarpilera* i en l'altre «totes *serpeleres* grosses»; i des d'aquesta data n'aplega altres sis fins a 1390, escrites en part *serpi(l)lera*, -eres, en part *sarpe(y)lera*.

Però n'hi ha de pertot, no sols Ross. i Vic; car essent molt repetida la regulació de compensar aportacions i ajuts cedint tot o en part els enfardaments, això obligà a deixar escrit el mot en moltes disposicions i convenis de tot el país.² «Si bala entrega de draps és comprada, e l comprador és al desligar o *desensarpellar* de la bala, lo mercader és tengut --- al comprador, de donar lo feltre ab la *sarpellera*, o 5 sous: qual que al mercader mils plàcia»; «Aquesta és la ordenació de les arroves de la ciutat de Tortosa, de quantes liures són, segons los avers --- Primerament, grana porgada, és la arrova de 30 liures; e dóna la una *sarpallera*; pebre porgat, de 30 liures, <o> indi porgat: e dóna la una *sarpallera*; gingebre porgat, comí porgat ---; safrà de 6 liures en amunt, dóna *sarpallera* ---, argent viu, dóna *sarpellera* ---», *Costi Tort.* (Ol., pp. 412, 403, 404).

A Barcelona: «Gerres olieres *serpellades*, it. gerres maleres sens *serpelleres*», inventari de les Drassanes, a. 1467, en el DAg., junt amb un text legal del S. XVII, especificant les paques d'arròs que s'exporten, quant paguen pel pes cada una (inclouent-hi en el pes el de les *serpelleres*); i alguna altra disposició que devia preveure una rebaixa en els drets d'exportació, amb pacte que tornarien tots els receptacles, les xarpelleres incloses: «les robes e mercaderies, qui extrau de Catalunya —axí com són bótes e gerres buydades, stores, *sarpelleres* e semblants coses ---» en una de les disposicions suplementàries del *Consolat de Mar*, datada de 1481 (ed. Moliné, p. 232). I vegeu-ne encara en *AlcM* altres vuit cites d'entre els anys 1367 i 1493, mall. i del cat. central, amb grafia *serpellera* o -eyera, -ayera (entre elles, una de *sarp-* i una de -illera), totes amb destinació a l'enfardament de roba, catifes o atuells.

Però no sempre el teixit de xarpellera restà limitat a la grollera aplicació d'embalar o enfardar, car també es donà el nom de *serpellera* a una classe especial de flassades que es fabricaven a València en el S. XIV; segons el DAg., podem imaginar algun teixit de malla estreta de lli o cànem, con aquelles *serpelleres* més cares que la reva perpinyanesca de 1284 exceptua de l'obligació tributària.

En lèxics el mot apareix tardanament, com és natural tractant-se de cosa especialitzada i sense aplicació literària. Isoladament apareix en el *Vocab. Cat.-Al.* de 1502: «*serpilera*: plahen» (§ 841).³ Després el mot sofrí generalment la influència del verb *eixerpellar*